

<https://doi.org/10.52340/lac.2021.677>

მეთოდისკა Methodic of teaching

წერითი სტრატეგიები უცხო ენის სწავლების დროს

მანანა მიქაძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

e-mail: manana-mikadze@rambler.ru

თანამედროვე სწავლების მეთოდისკა მიიჩნევს, რომ უცხო ენაში წერის სწავლების მიზანი შემსწავლელთათვის იმ უნარ-ჩვევების გამომუშავება-დაუფლებაა, რაც საჭიროა იმისათვის, რომ შემსწავლელებმა შეძლონ წერილობითი ტექსტების შესრულება იმ დონეზე, რასაც იგი (სტუდენტი) მშობლიურ ენაზე შეასრულებდა.

ნაშრომში განხილულია წერა, როგორც საშუალება, წერა, როგორც შედეგი და როგორც ორივე ფორმის გაერთიანება.

***წერა, როგორც საშუალება.** წერა საუკეთესო საშუალებაა უცხო ენის (ამ ეტაპზე ინგლისური ენის) თითქმის ყველა ასპექტის დაუფლებისათვის. მაგალითად, სტუდენტი იწერს ახალ ლექსიკურ ერთეულს, გრამატიკულ წესებს, წერილობით პასუხობენ მოსმენილ შეკითხვებზე, გადმოსცემენ ინდივიდუალურ აზრებს თხზულების სახით. წერა ინგლისური ენის სწავლების ის ძირითადი რგოლია, რომელიც ერთნაირადაა საჭირო, როგორც ცოდნის მიღების, ასევე შემოქმედებისას.*

***წერა როგორც შედეგი.** ინგლისურ ენაში ყველა აქტივობის მიზანი წერის სწავლებაა. „მიკრო“ დონეზე სტუდენტთა სპეციფიკურ წერით ფორმებზე მუშაობა შედეგად იძლევა სტუდენტის მიერ სიტყვების ან წინადადებების აწყობას (ხელწერა ან ბეჭდვა, ორთოგრაფია, პუნქტუაცია). „მაკრო“ დონეზე მუშაობა შინაარსსა და ორგანიზაციაზე აკეთებს აქცენტს. სხვადასხვა ტიპის დავალებები იზიდავენ ენის შემსწავლელთ გამობატონ თავიანთი თავი საკუთარივე სიტყვებით, შედეგად კი ვლენბულობთ მონათხრობს, წერილის ან რომელიმე საკითხის მისეულ განხილვას.*

წერა როგორც საშუალება და შედეგი. აქტივობის მესამე სახე აერთიანებს მიზნობრივ და ორიგინალურ წერას ზოგიერთი ჩვევის ჩამოყალიბებასა და შინაარსის გადმოცემაზე ვარჯიშს. მაგალითად წერილობითი პასუხი განსახილველი საგაზეთო სტატიის წაკითხვის შემდეგ აერთიანებს წერას კითხვასთან, ანეგდოტების წერა იდიომების მნიშვნელობის საილუსტრაციოდ აერთიანებს წერას სიტყვაზე მუშაობას.

საკვანძო სიტყვები: წერა, როგორც საშუალება, წერა, როგორც შედეგი, წერა-საშუალება და შედეგი.

თანამედროვე სწავლების მეთოდთა მიჩნევს, რომ უცხო ენაში წერის სწავლების მიზანი შემსწავლელთათვის იმ უნარ-ჩვევების გამომუშავება-დაუფლებაა, რაც საჭიროა იმისათვის, რომ შემსწავლელებმა შეძლონ წერილობითი ტექსტების შესრულება იმ დონეზე, რასაც იგი (სტუდენტი) მშობლიურ ენაზე შეასრულებდა.

მართლა ვასწავლით წერას, თუ წერას გამოვიყენებთ მხოლოდ როგორც საშუალებას ვასწავლოთ ენის სხვადასხვა ასპექტი (მაგალითად, გრამატიკა, სტილისტიკა...) მეორე - თუკი ამ შემთხვევაში ფოკუსი თავად წერაზე კეთდება, რა ბალანსი უნდა შევინარჩუნოთ „მიკრო“ ასპექტსა (ორთოგრაფია, პუნქტუაცია) და „მაკროს“ (შინაარსი, ორგანიზაცია) შორის.

წერა, როგორც საშუალება. წერა საუკეთესო საშუალებაა უცხო ენის (ამ ეტაპზე ინგლისური ენის) თითქმის ყველა ასპექტის დაუფლებისათვის. მაგალითად, სტუდენტი იწერს ახალ ლექსიკურ ერთეულს, გრამატიკულ წესებს, წერილობით პასუხობენ მოსმენილ შეკითხვებზე, გადმოსცემენ ინდივიდუალურ აზრებს თხზულების სახით. წერა ინგლისური ენის სწავლების ის ძირითადი რგოლია, რომელიც ერთნაირადაა საჭირო, როგორც ცოდნის მიღების, ასევე შემოწმებისას.

წერა როგორც შედეგი. ინგლისურ ენაში ყველა აქტივობის მიზანი წერის სწავლებაა. „მიკრო“ დონეზე სტუდენტთა სპეციფიკურ წერით ფორმებზე მუშაობა შედეგად იძლევა სტუდენტის მიერ სიტყვების ან წინადადებების აწყობას (ხელწერა ან ბეჭდვა, ორთოგრაფია, პუნქტუაცია). „მაკრო“ დონეზე მუშაობა შინაარსსა და ორგანიზაციაზე აკეთებს აქცენტს. სხვადასხვა ტიპის დავალებები იზიდავენ ენის შემსწავლელთ გამოხატონ თავიანთი თავი საკუთარივე სიტყვებით, შედეგად კი ვლენულობთ მონათხრობს, წერილის ან რომელიმე საკითხის მისეულ განხილვას.

წერა როგორც საშუალება და შედეგი. აქტივობის მესამე სახე აერთიანებს მიზნობრივ და ორიგინალურ წერას ზოგიერთი ჩვევის ჩამოყალიბებასა და შინაარსის გადმოცემაზე ვარჯიშს. მაგალითად წერილობითი პასუხი განსახილველი საგაზეთო სტატიის წაკითხვის შემდეგ

ერთიანებს წერას კითხვასთან, ანეგდოტების წერა იდიომების მნიშვნელობის საილუსტრაციოდ ერთიანებს წერას სიტყვაზე მუშაობას.

წერითი დავალებანი. წერითი დავალება წერითი აქტივობის სხვადასხვა საფეხურზე სხვადასხვაა, თუკი I კურსზე სჭარბობს ფორმის განმამტკიცებელი სავარჯიშოები სიტყვისა და წინადადების დონეზე, II კურსზე შემოდის დავალებანი წერითი მეტყველების ჩვევის გამომუშავებისათვის პარაგრაფის დონეზე, III და IV კურსის დავალებები კი წერითი მეტყველების ჩამოყალიბებას უფრო ემსახურება, ძირითადად ეძლევათ დასაწერად ესე, თხზულება, განსახილველი და სადისკუსიო თემატიკა. ვგულისხმობთ იმას, რომ სტუდენტები ამ დროისათვის დაუფლებულნი არიან პუნქტუაციას და პარაგრაფების სტრუქტურას, ან მიდის მათზე ვარჯიშობა.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ხშირად დავალებები სხვადასხვა საფეხურზე ერთმანეთის მსგავსია, განსხვავება მხოლოდ შესრულების დონეზეა. მაგალითად წერილის გაფორმებას ინგლისურად I კურსზე კი ვასწავლით (შესაბამისად ეძლევათ დასაწერად მოკლე წერილი ამხანაგისადმი), მაგრამ II კურსზე ფართოვდება წერილების სახეობათა არეალი და განიხილავენ წერილებს მოწვევის, საჩივრის, თანაგრძნობის შინაარსით, სამსახურის აპლიკაციას და სხვა.

I საფეხურზე სტუდენტებს შეიძლება დავავალოთ ადგიწეროს ხედი, რომელსაც ფანჯრიდან ხედავს, ხოლო II საფეხურზე კი დაგვიწეროს რომელიმე ეპიზოდი ან ამბავი თავისი ცხოვრებიდან. ასევე შეიძლება ითქვას თხრობაზე. იგი შეიძლება გამოვიყენოთ წერითი აქტივობის ყველა საფეხურზე - გააჩნია როგორ საფუძველს შევუქმნით სტუდენტებს ამისათვის.

II საფეხურზე თხზულების დასაწერად სტუდენტებს ვეხმარებით იმით, რომ ვაძლევთ მონახაზს, მოდელს (outline) მითითებებს. ადამიანების გარეგნობით თუ ადგილების დახასიათებას წერილობით ისინი სურათების დახმარებით უკეთ ახერხებენ. სხვადასხვა თხზულებაზე მუშაობისას ვითვალისწინებთ ამა თუ იმ თემატიკის შესრულებისათვის საჭირო გრამატიკული და ლექსიკური მასალის განმტკიცებას. მაგალითად საინსტრუქციო ფურცლის შედგენა მოითხოვს ვნებითი გვარის სხვადასხვა ფორმის ზედმიწევნით ცოდნას, ხოლო ადგილის აღწერა-ადგილის წინდებულებისა და ზმნიზედებისას. წერითი აქტივობის სწავლების II საფეხურზე (რომელიც მიჩნეულია გარდამავალ საფეხურად) მაკავშირებელი სიტყვებისა და ფრაზების განმტკიცების გზით სტუდენტები მუშაობენ წინადადებების აგებაზე, რასაც მოჰყვება პარაგრაფის სტრუქტურის გაცნობა, პუნქტუაციის ელემენტები. ეს უფრო რთული ფორმით კი შემოდის III საფეხურზედაც.

წერის პროცესი: სწავლების შინაარსი და მნიშვნელობა. ა) სხვადასხვა მწერალს შეუძლია თანაბრად კარგ შედეგს მიაღწიოს სრულად სხვადასხვა პროცესის გავლით. ეს კი ნიშნავს, რომ არ

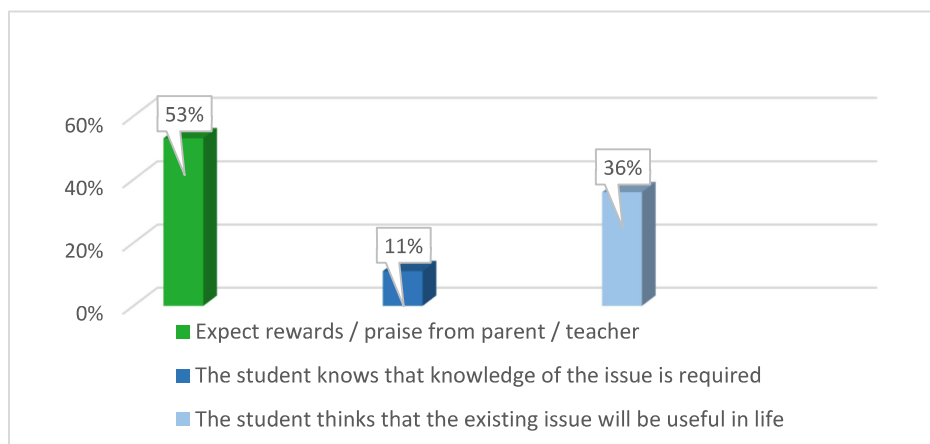
არსებობს წერის ერთი მართებული სწორი სისტემა, რომელსაც რეკომენდაციას გავუწევდით; მხოლოდ და მხოლოდ შეგვიძლია მწერალს შევთავაზოთ სხვადასხვა სტრატეგია, რითაც ინდივიდს სტიმულს მივცემდით ეძიოს ისეთი მეთოდი, რომელიც პირდაპირ თუ ვიტყვით, ეფექტურია.

ბ) წერა დიდი შრომის შედეგია. ბევრი ინდივიდი თხზულების საბოლოო ვერსიას ხანგრძლივი წერის შემდეგ აღწევს. უნდა ითქვას, რომ კარგი მწერლები ფიქრობენ ჯერ შინაარსზე და შემდეგ ფორმაზე, მაგრამ ეს რიგი ყოველთვის არ არის დაცული. ნაწერი ტექსტის არსებული შინაარსი შეიძლება შავი ნაწერის (პირის) მოგვიანო საფეხურზეც კი შეიცვალოს, ხოლო პარაგრაფების ორგანიზაცია და წინადადებების ცვლილებები შედარებით უფრო ადრე. ასე რომ თუკი ზოგჯერ სასარგებლოა შემსწავლებლებს რჩევა მივცეთ დიდად არ იფიქრონ ორთოგრაფიასა და გრამატიკაზე, დასაწყისში პირველად იდეები და აზრები ჩაწერონ, არც ის შეიძლება ჩავთვალოთ გონივრულად, მოქმედების რიგი მკაცრ წესად მივიღოთ; უფრო სასარგებლოა სტუდენტებს მივცეთ სტიმული იმუშაონ გასწორების გზით და ნაწერის შავი პირი ჩათვალონ წერის როგორც დადებითი, მნიშვნელოვანი საფეხური.

გ) წერა შეძლებისამებრ დამაკმაყოფილებელი პროცესია. თუკი ისეთ თემაზე წერს, რომელიც ძალიან აინტერესებს, წერის პროცესი მეტად სასიამოვნოა და თუკი ეს სამუშაო მიდის საბოლოო შედეგამდე, ძალიან დიდი სურვილი გიჩნდება შენი ნაშრომი სხვამ წაიკითხოს. ამიტომაც თემისა და შესაბამისი დავალების არჩევა დიდ სიფრთხილესა და ყურადღებას მოითხოვს. იგი ერთგვარი მოტივია წერისათვის.

დ) ენის შემსწავლელი წერით სწავლობს, ასევე შეიძლება ითქვას სხვა უნარ-ჩვევებზედაც - თუმცა წერა მაინც უფრო დიდი მნიშვნელობისა უნდა იყოს.

წერითი დავალების სახეები საფეხურების მიხედვით (სურათი 1)

სტუდენტის წერითი ნაშრომის განხილვა. რას უფრო მეტი ყურადღება ეთმობა ნაშრომის განხილვა-შეფასებისას, ენას, შინაარსსა თუ ორგანიზაციას?

პრობლემა: როდესაც სტუდენტი განსახილველად ორიგინალურ წერილობით ტექსტს წარმოადგენს, ყველაზე მნიშვნელოვანი მისი შინაარსია; არის თუ არა ეს იდეები და მოვლენები მნიშვნელოვანი და საინტერესო, რის შესახებაც არის ტექსტი. მხოლოდ ამის შემდეგ ვაქცევთ ყურადღებას ტექსტის ორგანიზაციასა და პრეზენტაციას: არის თუ არა ტექსტის იდეები ორგანიზებული იმგვარად, რომ ადვილი ხდება მისი გაგება და სასიამოვნოა მისი წაკითხვა; და ბოლოს, დგება საკითხი ენის ფორმაზე: არის თუ არა გრამატიკა, სიტყვარი, ორთოგრაფია და პუნქტუაცია სისწორისა და სიზუსტის მისაღები სტანდარტი.

ბევრ მასწავლებელს კარგად ესმის, რომ შინაარსი და ორგანიზაციაა მთავარი, მაგრამ როდესაც საქმე მიდგება წერითი ნაშრომის გასწორებაზე, ისინი პირველ რიგში მანკთა ვისთავად ენის ფორმაზე აკეთებენ ორიენტაციას (სურათი 1). ეს კი გამოწვეულია

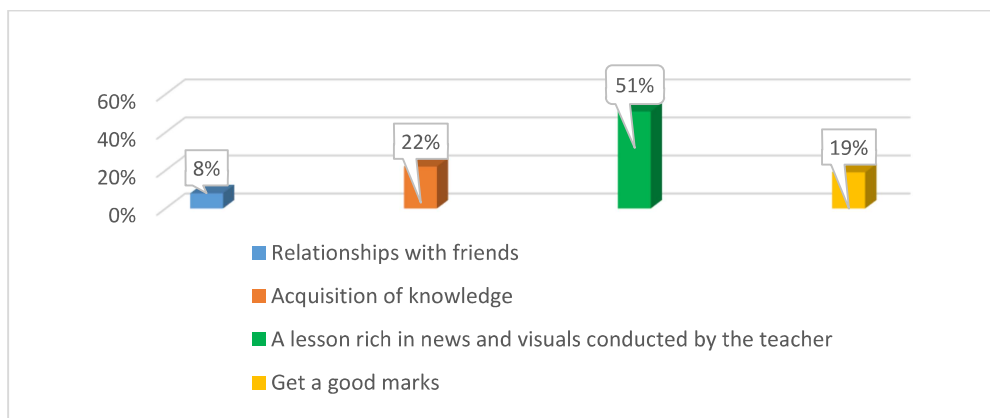
შემდეგი ფაქტორებით:

- ორთოგრაფიისა და გრამატიკის შეცდომები თვალშისაცემია და მოითხოვს გასწორებას, მათი უგულვებელყოფა ძნელია;
- სტუდენტებსაც დიდი სურვილი აქვთ გასწორდეს მათი შეცდომები;
- ენობრივ შეცდომებს ბევრად უფრო ადვილად და სწრაფად შენიშნავ და გაასწორებ, ვიდრე ნაწერის შინაარსსა და ორგანიზაციას (სურათი 2).

სტუდენტთა წერითი ნაშრომის გასწორებისას ჩნდება პრობლემა: თუ მხოლოდ ენობრივ შეცდომებს აღვნიშნავთ, როგორ შევაფასოთ ნაწერის შინაარსი და გადმოცემის ორგანიზაცია? შეიძლება დავუშვათ, რომ შესწორებები გავუკეთოთ მთელ ტექსტს, შემდეგ კი დავურთოთ კომენტარები შინაარსსა და ორგანიზაციის საკითხებზე. ამას კი მოჰყვება მისი სრული შეფასება.

აქვე უნდა აღინიშნოს II ვარიანტიც. შევასწოროთ შეცდომები, მივცეთ მითითებები შინაარსსა და ორგანიზაციაზე, მაგრამ არ შევაფასოთ. შევაფასოთ მხოლოდ მაშინ, როდესაც სტუდენტი გადაწერს ნაშრომს და მის დახვეწილ გასწორებულ ვერსიას გადმოგვცემს. ისმის კითხვა, ყველა ენობრივი შეცდომა უნდა გასწორდეს თუ არა? რა თქმა უნდა უნდა გასწორდეს.

შეფასება (სურათი 2)

ამდენად, წერითი სტრატეგიის შემუშავება კურსებისა და მასალის მიხედვით თუ სწორად გადანაწილება სტუდენტთა წერითი მეტყველება (რაც განუყოფელია ზეპირ მეტყველებასთან) სწორად და იოლად აღსაქმელად წარიმართება.

Manana Mikadze

Writing strategies while teaching a foreign language

Abstract

Modern teaching methodology believes that the purpose of teaching writing in a foreign language is to develop the skills needed for learners to be able to complete written texts at the level that he (the student) would perform in his native language.

The paper discusses writing as a means, writing as a result, and as a combination of both forms.

Writing as a means. Writing is the best way to master almost every aspect of a foreign language (English at this point). For example, the student writes a new lexical item, grammar rules, answers written questions in writing, conveys individual thoughts in the form of essays. Writing as a key part of learning English, which is equally necessary for both knowledge acquisition and testing.

Writing as a result. The goal of all activities in English is to teach writing. Working on students' specific written forms at the "micro" level results in the student composing words or sentences.

Writing as a means and an outcome. The third type of activity combines purposeful and original writing with the practice of establishing some skills and conveying content.

Key words: Writing as a means, Writing as a result, Writing as a means and an outcome.

რეცენზენტი: პროფესორი ლ. დაცვიჩი